

Viite: VN/22900/2023

Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveystieteiden yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta

Asetusluonnoksen 1 § (Avustuslajit)

Kuuloliitto kannattaa muutosta käyttää termiä ”kohdennettu yleisavustus” käsitteen ”kohdennettu toiminta-avustus” sijaan. Sen sijaan pykälän perusteluja tulee selkeyttää SOSTEn esittämällä tavalla. Yleisavustus tulee myöntää tuen saajalle lähtökohtaisesti aina yhtenä yleisavustuksena, ellei ole erityisiä syitä useamman yleisavustuksen samanaikaiseen käyttöön. Avustuksen tehokkaan käytön ja raportoinnin, sekä byrokratian vähentämisen kannalta yksi avustus on parempi vaihtoehto kuin useita pienempiä avustuksia.

Asetusluonnoksen 2 § (Avustettava toiminta)

Järjestöavustusten tavoitteena tulee olla järjestöjen omaehtoisien yleishyödyllisten toiminnan jatkuvuuden turvaaminen. Järjestöt täydentävät oleellisella tavalla julkisia palveluja, edistävät laajasti väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä kehittävät uusia innovaatioita. Järjestöavusteinen toiminta voi olla perusteltua joissakin lakisääteisissä toiminnoissa, kuten perustelumuiotissa mainituissa ohjaus- ja neuvontapalveluissa, joita myös Kuuloliitossa toteutetaan. Kyseessä on useissa tapauksissa sellainen palvelu, jota mikään muu taho ei toteuta sellaisenaan ja jonka merkitys on suuri. Julkisen vallan ja järjestöjen erilaiset roolit on kuitenkin tärkeää pitää selkeinä, eikä järjestöille tule lähtökohtaisesti säilyttää julkisen vallan vastuulle kuuluvia tehtäviä.

Asetusluonnoksen 3 § (Avustuksen myöntämisen yleiset edellytykset)

Kuuloliitto yhtyy SOSTEn huomautukseen siitä, että asetuksella ei tule lisätä velvoitteita avustuksen hakijoille arviomatta etukäteen lisävelvoitteista aiheutuvan hallinnollisen taakan ja niistä saatavan hyödyn suhdetta. Pykälää olisi syytä selkeyttää kolmannen kohdan osalta. Perustelumuiotien mukaan omavastuuosuus liittyy ”niihin tilanteisiin, joissa avustuksen saajalta edellytetään sitä”, mutta asetuksesta saa sen käsityksen, että se koskee kaikkia avustuksia.

Asetusluonnoksen 4 § (Avustuksen määrä)

Kuuloliitto yhtyy SOSTEn esitykseen ja perusteluihin siitä, että pykälän toinen momentti tulee poistaa. Kuuloliitto kannattaa myös SOSTEn esityksiä asetuksen ja viranomaislinjausten suhteesta sekä viranomaislinjauksiin tehtävästä muutoksesta, jonka mukaan järjestöjen varallisuusasemaa arvioidessa huomioitavaksi otettaisiin yhden tilinpäätöskauden sijaan kolme viimeisintä tilinpäätöskautta.

Asetusluonnoksen 5 § (Valtionavustuksen hakeminen)

Kuuloliitto kannattaa SOSTEn esitystä sanan ”laajamittainen” poistamisesta kolmannen momentin perusteluista.

Asetusluonnoksen 6 § (Avustuspäätös)

Kuuloliitto kannattaa asetuseruonnoksessa 2 momenttiin esitettyä muutosta, jonka mukaan useammalle vuodelle myönnettävissä investointi- tai hankeavustuksissa voitaisiin jatkossa tehdä tulevien vuosien osalta sitova päätös jo vahvistetun talousarvion ja siihen sisältyvän määrärahan puitteissa.

Asetuseruonnoksen 7 § (Avustuksen maksaminen)

Kuuloliitto kannattaa muutosta, jonka mukaan tarkennetun toimintasuunnitelman tai talousarvion toimittaminen tilanteissa, joissa myönnetty kohdennettu yleisavustus, investointi- tai hankeavustus poikkeaa määrältään olennaisesti haetusta avustuksesta, muuttuisi pakollisesta tarveharkintaiseksi.

Asetuseruonnoksen 8 § (Avustuksen käyttö)

Kuten on nähty, toimitilarapeissa voi tapahtua nopeita ja ennakoimattomiakin muutoksia. On tärkeää, että yleishyödyllisten toimijoiden keskinäinen yhteistyö ja toimitilojen tehokas käyttö turvataan. Asetuseruonnoksen muotoilua tulee korjata niin, että se sallii tilan vuokraamisen toiselle yhdistys- tai säätiömuotoiselle yleishyödyllisen toiminnan harjoittajalle.

Asetuseruonnoksen 9 § (Hyväksyttävät kustannukset)

Kuuloliitto katsoo, että asetuseruonnos on ristiriidassa sen tavoitteen kanssa, että järjestöjen tulisi kehittää omaa varainhankintaansa. Varainhankinta vaatii resursseja, mutta asetuseruonnos ei niitä mahdollista. Tällä hetkellä varainhankinta on mahdollista vain sellaisille suuremmille ja varakkaammille järjestöille, joilla on jo omia varoja. Tästä syystä Kuuloliitto kannattaa SOSTEn esittämää lisäystä: ”Järjestö voi käyttää saamastaan valtionavustuksesta kymmenen prosenttia (10%) avustettuun toimintaan välittömästi liittyvään varainhankintaan, kuitenkin vähintään 3000 ja korkeintaan 60000 euroa kunakin kalenterivuonna.”

Asetuseruonnoksen 10 § (Yleisavustus)

Kuuloliitto kannattaa SOSTEn esittämiä muutoksia pykälän 3 ja 4 momenttiin.

Asetuseruonnoksen 11 § (Investointi- ja hankeavustukset)

Kuuloliitto kannattaa SOSTEn esittämää muotoilua pykälän 1 momentiksi.

Asetusluonnoksen 12 § (Osarahoitusosuuteen myönnettävä avustus)

Kuuloliitto pitää hyvänä säännöstä, joka mahdollistaa osarahoitusosuuden. SOSTEn tavoin Kuuloliitto toivoo selvennystä sille, miksi osarahoitusosuutta ei voida myöntää investointiavustukseen tai kohdentamattomaan yleisavustukseen.

Asetusluonnoksen 13 § (Edelleen välitettävä avustus)

Ei lausuttavaa.

Asetusluonnoksen 14 § (Asiakkaiden valinta)

Kuuloliitto näkee ongelmallisena pykälän kohdan 1), jossa linjataan puolison tulojen huomioon ottamisesta. Kuten Keski-Suomen Yhteisöjen Tuki ry ja Satakunnan yhteisöt ry ovat omissa lausunnoissaan jo tuoneet esille, tämä voi sulkea esimerkiksi läheisväkivaltaa kokevan asiakkaan avun ulkopuolelle. Järjestöillä on pitkät perinteet juuri väliinpuotoajaryhmien tavoittamisessa ja tämän kaltainen muotoilu voi heikentää tuota työtä ja osan ihmisten avun piiriin pääsemistä.

Kuuloliitto yhtyy SOSTEn esityksiin 10 vuoden säilyttämisaikaa koskien.

Asetusluonnoksen 15 § (Avustuksen käyttöaika)

Ei lausuttavaa.

Asetusluonnoksen 16 § (Kirjanpito)

Kuuloliitto yhtyy SOSTEn näkemykseen siitä, että asetuksella ei voida säätää kirjanpitolain säännöksestä poikkeavaa pidempää määräaikaa.

Asetusluonnoksen 17 § (Selvitys avustuksen käytöstä)

Kuuloliitto yhtyy SOSTEn esitykseen AUP-järjestelmän kokonaisarviointista.

Asetusluonnoksen 18 § (Maksujärjestely takaisinperittävässä avustuksessa)

Kuuloliitto ei näe takaisinperinnän kahden vuoden kiinteää määräaikaa tarkoituksenmukaisena, vaan se tulisi sopia huomioiden järjestön resurssit ja tosiasiallinen takaisinmaksukyky. Jos avustuksen saaja pystyy suoriutumaan maksuistaan asianmukaisesti ja luotettavasti, vaikkakin jonkin verran kahta vuotta pidemmän ajan kuluessa, mahdollisuus tähän tulisi säilyttää viranomaisten käytettävissä olevissa vaihtoehdoissa.

Asetusluonnoksen 19 § (Neuvottelukunnan kokoonpano)

Kuuloliitto pitää tärkeänä pykälän 2 momenttia, jonka mukaan neuvottelukunnan jäsenten tulee olla sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden toimialaa edustavia, toimialan yhdistysten tai säätiöiden ehdottamia henkilöitä.

Asetusluonnoksen 20 § (Arviointi- ja avustusjaoston kokoonpano)

Ei lausuttavaa.

Asetusluonnoksen 21 § (Toiminnan järjestäminen)

Ei lausuttavaa.

Asetusluonnoksen 22 § (Palkkiot ja korvaukset)

Ei lausuttavaa.

Asetusluonnoksen 23 § (Voimaantulo)

Ei lausuttavaa.

Asetusluonnoksen 24 § (Siirtymäsäännökset)

Ei lausuttavaa.

Mahdollisia muita huomioita ja kommentteja

Kuuloliitto kiittää mahdollisuudesta perehtyä asetukseen ja lausua siitä rauhassa ja huolella. Viime aikoina on nähty useita riittävää lausumisaikaa (vähintään kuusi viikkoa) rikkovia lausuntokierroksia, mikä on säädösvalmistelun kuulemisoppaan vastaista ja erittäin huolestuttavaa demokratian, osallisuuden ja laadukkaan lainvalmistelun näkökulmasta.